

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 226/2021-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou doc. JUDr. Zuzanou Mlkvou Illýovou, PhD., Grösslingová 6-8, Bratislava, proti postupu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Západ, Nitra, a postupom Úradu špeciálnej prokuratúry, Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. VII/3 Gv 76/19/1000 a jej príkazom z 21. októbra 2020 v súvislosti s výkonom prehliadky iných priestorov vykonanej 28. októbra 2020 a zaistením výpočtovej techniky takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 23. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 21 ods. 1, 2 a 3, čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 10 ods. 2 a 3, čl. 12 ods. 1, 2 a 3, čl. 13 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Západ, Nitra (ďalej len „národná kriminálna agentúra“), a postupom Úradu špeciálnej prokuratúry, Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. VII/3 Gv 76/19/1000 a jej príkazom z 21. októbra 2020 (ďalej aj „príkaz“) v súvislosti s výkonom prehliadky iných priestorov realizovanej 28. októbra 2020 národnou kriminálnou agentúrou v priestoroch výkonu advokátskej činnosti sťažovateľa a zaistením jeho výpočtovej techniky. Sťažovateľ navrhuje príkaz špeciálnej prokuratúry zrušiť, prikázať národnej kriminálnej

agentúre jemu zaistenú výpočtovú techniku vrátiť a zakázať obom orgánom činným v trestnom konaní pokračovať v porušovaní základných práv sťažovateľa.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením špeciálnej prokuratúry č. k. VII/3 Gv 76/19/1000-374 z 27. októbra 2020 podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre podozrenie zo spáchania zločinu zasahovania do nezávislosti súdu podľa § 342 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona.

3. V predmetnej trestnej veci národná kriminálna agentúra v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-325/NKA-ZA2-2019 vykonala 28. októbra 2020 podľa § 101 ods. 3 Trestného poriadku (t. j. bez príkazu príslušného prokurátora) prehliadku iných priestorov prenajatých advokátskou kanceláriou sťažovateľa, pri ktorej bol v prítomnosti obhajkyne sťažovateľa a zástupcu Slovenskej advokátskej komory a po predchádzajúcom doručení príkazu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/3 Gv 76/19/1000-373 z 21. októbra 2020 na vydanie počítačových údajov sťažovateľovi zaistený po jeho zapečatení presne označený pracovný počítač sťažovateľa.

4. Postup národnej kriminálnej agentúry pri prehliadke iných priestorov a pri zaistení počítača sťažovateľ neúspešne namietal podaním zo 4. novembra 2020 adresovaným špeciálnej prokuratúre označeným ako žiadosť o vrátenie zaistenej veci, v rámci ktorej zároveň požiadal o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku a ktoré špeciálna prokuratúra vybavila upovedomením č. k. VII/3 Gv 76/19/1000-443 z 18. novembra 2020 tak, že nezákonnosť ani pochybenie národnej kriminálnej agentúry (jej vyšetrovateľa) pri týchto úkonoch nezistila.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti postupu národnej kriminálnej agentúry pri výkone prehliadky iných priestorov a zaisteniu výpočtovej techniky a postupu a príkazu špeciálnej prokuratúry na vydanie počítačových údajov z 21. októbra 2020 podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, pretože je presvedčený o protiústavnosti vstupu príslušníkov národnej kriminálnej agentúry do priestorov jeho advokátskej kancelárie a tiež o nezákonnosti vykonania prehliadky iných priestorov vzhľadom na absenciu písomného a náležité odôvodneného príkazu. Tvrdí, že príkaz na prehliadku iných priestorov mu nebol predložený ani doručený dodatočne, čo považuje za postup v rozpore s § 101 Trestného poriadku ako aj princípmi trestného konania.

6. Podľa názoru sťažovateľa dôvod na postup podľa § 101 ods. 3 Trestného poriadku (vykonanie prehliadky iných priestorov policajtom bez príkazu alebo súhlasu prokurátora, ak príkaz alebo súhlas nemožno dosiahnuť vopred a vec neznesie odklad) neboli v jeho prípade splnené obligatórne zákonné podmienky.

7. Skutočnosť, že sťažovateľ vykonával advokátsku činnosť v prenajatých priestoroch, ktoré nekorešpondovali s adresou zapísanou v evidencii Slovenskej advokátskej komory, nemôže podľa jeho názoru odôvodniť záver, že príkaz na prehliadku nebolo možné dosiahnuť vopred, pretože miesto, kde sa sťažovateľ reálne zdržiaval v rámci výkonu advokátskej činnosti, bolo jednoducho zistiteľné.

8. Podľa sťažovateľa je preto neakceptovateľné tvrdenie, že by si príslušníci národnej kriminálnej agentúry nemohli vopred zaobstarať potrebný písomný a riadne odôvodnený príkaz na prehliadku iných priestorov podľa § 101 ods. 1 Trestného poriadku.

9. Sťažovateľ je presvedčený, že nešlo o vec, ktorá by nezniesla odklad, keďže vo veci bolo začaté trestné stíhanie už v marci roku 2020 a išlo o skutok, ktorý sa mal stať v roku 2019. Tvrdí, že v jeho veci orgány činné v trestnom konaní mali medzi zistením informácií o údajnej trestnej činnosti a realizáciou prehliadky čas pol roka, a teda nič nebránilo zaobstaraniu náležitého písomného a odôvodneného príkazu na prehliadku iných priestorov.

10. Rovnako sťažovateľ tvrdí, že nebol v zmysle požiadaviek § 101 ods. 3 Trestného poriadku osobou pristihnutou pri trestnom čine, nebol osobou, na ktorú bol vydaný príkaz na zatknutie alebo prenasledovanou osobou, ktorá sa ukrývala v týchto priestoroch.

11. Poukazujúc na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, sťažovateľ zdôraznil skutočnosť priznania zvýšeného štandardu, pokiaľ ide o dodržanie požiadavky zákonného priebehu prehliadky priestorov advokátskej kancelárie vzhľadom na to, že sa v nej uchovávajú dokumenty a informácie, ktoré podliehajú zákonnej povinnosti mlčanlivosti.

12. Podľa presvedčenia sťažovateľa bolo možné dosiahnuť rovnaký cieľ (vykonanie prehliadky iných priestorov) pri miernejšom zásahu do jeho práva na jeho súkromie, t. j. postupovať na základe písomného a náležité odôvodneného príkazu. Orgány činné v trestnom konaní teda nepostupovali proporcionálne a bez zjavnej opodstatnenosti zvolili postup, ktorý viedol k podstatne intenzívnejšiemu zásahu do práva sťažovateľa na súkromie ako bolo nevyhnutné pre dosiahnutie stanoveného cieľa.

13. Sťažovateľ zastáva názor, že pokiaľ príslušníci národnej kriminálnej agentúry nemali oprávnenie na vstup do priestorov jeho advokátskej kancelárie a nemali ani písomný a odôvodnený príkaz na prehliadku iných priestorov, nemohli zákonným spôsobom do uvedených kancelárskych priestorov legálne vstúpiť, a teda celkom logicky nemohli pristúpiť ani k zaisteniu počítača. Jeho zaistením tak došlo podľa názoru sťažovateľa k porušeniu § 89 ods. 2 Trestného poriadku v spojení s § 129 ods. 2 Trestného poriadku v spojení s § 23 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o advokácii“) a v tejto súvislosti sťažovateľ namieta nielen samotnú nezákonnosť zaistenia výpočtovej techniky, ale aj dĺžku, po ktorú ju (počítač) národná kriminálna agentúra zadržáva.

14. S prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľ nie je trestne stíhaný za trestný čin, pri ktorom sa zákaz výsluchu na svedeckú výpoveď nevzťahuje (§ 129 ods. 3 Trestného poriadku), je zrejmé, že nebolo možné počítač zaistiť, pretože išlo o vec, o ktorej platí zákaz výsluchu (§ 89 ods. 2 Trestného poriadku), a to z dôvodu zákonom uloženou povinnosťou mlčanlivosti (§ 129 ods. 2 Trestného poriadku v spojení s § 23 ods. 1 zákona o advokácii).

15. Za neproporcionálne v súvislosti so zaistením počítača sťažovateľ považoval okolnosť, že došlo k „zaisteniu“ údajov jeho klientov, ktoré s predmetom trestného konania nesúvisia, ako aj to, že do podania ústavnej sťažnosti, teda neprímerane dlhú dobu, nemal svoj pracovný počítač k dispozícii a bol mu tak obmedzený a značne sťažený výkon advokátskej činnosti. Podľa názoru sťažovateľa bola realizácia úkonu možná aj bez toho, aby došlo k nepriaznivému zásahu do práv

tretích osôb, ktoré s vedeným trestným konaním nijako nesúvisia. Dôvodom, pre ktorý sa počítačové údaje mali získať bola domnienka, že sa v počítači mohol nachádzať konkrétny dokument, a to súdne rozhodnutie, ktoré mal sťažovateľ údajne napísať. Napriek tomu však národná kriminálna agentúra pristúpila pri prehliadke kancelárskych priestorov k zaisteniu celého počítača.

16. Porušením § 93 ods. 2 Trestného poriadku je podľa názoru sťažovateľa skutočnosť, že mu nebola doručená kópia zápisnice o zaistení veci.

17. Ako nezákonný sťažovateľ hodnotí rovnako príkaz špeciálnej prokuratúry na vydanie a uchovanie počítačových údajov, pretože neobsahuje ustanovenie času, počas ktorého možno kompletnú kópiu údajov uchovávať. Navyše, za rozporné s princípom proporcionality sťažovateľ považuje aj „nastavenie“ kľúčových slov pre vyhľadávanie dokumentov a údajov v počítači, ktoré špeciálna prokuratúra v príkaze definovala, pretože na ich základe by takouto selekciou počítačových údajov orgány činné v trestnom konaní získali prístup aj k iným dokumentom, ktoré s objasňovanou vecou nemajú súvis.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

18. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe (čl. 19 ods. 2 a 3 ústavy a čl. 20 ods. 2 a 3 listiny), základného práva na ochranu listového tajomstva a ochranu iných písomností ako aj základného práva na ochranu osobných údajov (čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 13 listiny), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny), práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 dohovoru) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, obydlika a korešpondencie (čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru) postupom národnej kriminálnej agentúry a postupom špeciálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. VII/3 Gv 76/19/1000 a jej príkazom z 21. októbra 2020 v súvislosti s výkonom prehliadky iných priestorov a zaistením výpočtovej techniky.

III.1. K namietanému porušeniu práv postupom národnej kriminálnej agentúry

19. Jedným zo základných pojmových znakov ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, resp. podľa § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako prostriedku ochrany ústavou (alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou) zaručených základných práv alebo slobôd je princíp subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. III. ÚS 149/04). Ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

20. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ sa v súvislosti s vykonaním prehliadky iných priestorov a „zaistenia“ jemu patriacej výpočtovej techniky domáhal aj podaním zo 4. novembra 2020 adresovaným prokurátorke špeciálnej prokuratúry vykonávajúcej dozor nad dodržiavaním zákonnosti prípravného konania označeným ako „*Žiadosť o vrátenie zaistenej veci*“, z obsahu ktorého vyplýva, že išlo zároveň o žiadosť o preskúmanie postupu vyšetrovateľa národnej kriminálnej agentúry (ďalej len „vyšetrovateľ“) podľa § 210 Trestného poriadku.

21. Podľa § 230 ods. 1 Trestného poriadku dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor.

22. Podľa § 210 Trestného poriadku obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prietahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní. Policajt musí žiadosť prokurátorovi bez meškania predložiť. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť.

23. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel k záveru, že platná právna úprava trestného konania umožňovala sťažovateľovi v posudzovanej veci proti označenému postupu národnej kriminálnej agentúry právne účinným spôsobom namietat' porušenie svojich základných práv a slobôd garantovaných ústavou, listinou a dohovorom pred príslušným orgánom verejnej moci (čo napokon aj využil), ktorého oprávnenia predchádzajú právomoci ústavného súdu.

24. Pretože sťažovateľ mal k dispozícii účinný právny prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv proti postupu národnej kriminálnej agentúry, nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v trestnej veci sťažovateľa do právomoci príslušnej dozorujúcej prokurátorky. Ústavný súd môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy), čo nie je prípad sťažovateľa.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv postupom a príkazom špeciálnej prokuratúry

25. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou pripomína, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného

rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

26. Ako z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, sťažovateľ tak úkony vyšetrovateľa národnej kriminálnej agentúry, ako aj príkaz špeciálnej prokuratúry na vydanie a uchovanie počítačových údajov z 21. októbra 2020 považoval za nezákonné. Ústavný súd je však podľa čl. 124 ústavy nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. K ochrane zákonnosti sú povolané v rámci trestného konania tak orgány činné v trestnom konaní (v prípravnom konaní predovšetkým príslušná prokuratúra, pozri § 230 Trestného poriadku), ale predovšetkým všeobecné súdy (napr. § 243 ods. 4 Trestného poriadku, ale aj § 317 ods. 1 a 2, § 362f ods. 1 a 2, alebo § 384 Trestného poriadku), ktorých úlohou je preskúmať zákonnosť postupov, rozhodnutí ale aj dôkazného materiálu či už orgánov činných v prípravnom konaní, alebo aj súdov nižších stupňov.

27. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju judikatúru, podľa ktorej je trestné konanie od jeho začiatku až po právoplatné skončenie procesom, v ktorom môžu orgány činné v trestnom konaní a súdy v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií ochrany základných práv a slobôd naprávať, resp. korigovať aj ich prípadné pochybenia. Spravidla, až po skončení trestného konania možno na ústavnom súde ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy namietat prípadné porušenia základných práv alebo slobôd, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (m. m. napr. III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 226/2010, I. ÚS 47/2010).

28. Súdna prax pritom ukazuje, že aj namietané pochybenia orgánov prípravného konania pri výkone prehliadky iných priestorov sú spôsobilým predmetom následného skúmania všeobecnými súdmi v trestnom konaní a v prípade zistenia spôsobilosti týchto pochybení vyvolať nezákonnosť získaných dôkazov je táto skutočnosť pri rozhodovaní jednoznačne zohľadňovaná (pozri napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2To/9/2014 z 26. novembra 2014).

29. Ústavný súd pokiaľ sa zaoberal a preskúmal možnosť zásahu do základných práv sťažovateľov v súvislosti s vykonaním prehliadok iných priestorov a s ním spojenými zaistovacími úkonmi, urobil tak z toho dôvodu, že sťažovatelia neboli stranami trestného konania, ktoré by si ochranu základných práv mohli uplatniť v jeho ďalšom priebehu (napr. aj sťažovateľom uvádzané nálezy II. ÚS 53/2010, III. ÚS 68/2010 a II. ÚS 96/2010, ale aj III. ÚS 172/2010, II. ÚS 433/2016, III. ÚS 303/2017). Sťažovateľ má v predmetnej trestnej veci procesné postavenie obvineného. Je teda stranou trestného konania, ktorá v jeho priebehu bude môcť namietat zákonnosť vykonania jednotlivých procesných úkonov, a to nielen pred orgánmi prípravného konania, ale aj v prípadnom konaní pred súdmi oboch stupňov a napokon aj v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku.

30. Platná a účinná právna úprava trestného konania nepochybne umožňuje sťažovateľovi ako obvinenému a prípadne aj v ďalšom štádiu trestného konania (po podaní obžaloby) ako obžalovanému právne účinným spôsobom namietat porušenie základných práv a slobôd garantovaných ústavou, resp. práv garantovaných dohovorom, ku ktorým malo dôjsť v dôsledku údajného nezákonného postupu vyšetrovateľa a špeciálnej prokuratúry v predmetnej trestnej veci.

Tak ako súd prvého stupňa, ktorý bude oprávnený konať a rozhodovať v trestnej veci sťažovateľa po skončení prípravného konania, aj odvolací súd v prípade podania odvolania v predmetnej trestnej veci sú súdmi s plnou jurisdikciou, v právomoci ktorých je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania v trestnej veci sťažovateľa v tomto štádiu trestného stíhania predchádzajúcemu podaniu obžaloby (obdobne napr. III. ÚS 75/05 alebo III. ÚS 109/05, III. ÚS 469/2012).

31. Uvedené okolnosti tak predstavujú nedostatok právomoci ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa, čo je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

32. Napriek tomu ústavný súd považuje za potrebné reagovať na v ústavnej sťažnosti predstretú argumentáciu. Predovšetkým sťažovateľ namieta absenciu existencie zákonných dôvodov na postup národnej kriminálnej agentúry podľa § 101 ods. 3 Trestného poriadku.

33. Podľa § 101 ods. 1 Trestného poriadku prehliadku iných priestorov alebo prehliadku pozemku je oprávnený nariadiť predseda senátu, pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní prokurátor alebo s jeho súhlasom policajt. Príkaz musí byť vydaný písomne a musí byť odôvodnený. Doručí sa vlastníkovi alebo užívateľovi priestorov alebo pozemku, alebo jeho zamestnancovi pri prehliadke, a ak to nie je možné, najneskôr do 24 hodín po odpadnutí prekážky, ktorá bránila doručeniu.

34. Podľa § 101 ods. 3 Trestného poriadku bez príkazu alebo súhlasu podľa odseku 1 môže policajt vykonať prehliadku iných priestorov alebo pozemkov len vtedy, ak príkaz alebo súhlas nemožno dosiahnuť vopred a vec neznesie odklad alebo ak ide o osobu pristihnutú pri trestnom čine, alebo o osobu, na ktorú bol vydaný príkaz na zatknutie, alebo o prenasledovanú osobu, ktorá sa ukrýva v týchto priestoroch. O vykonaní tohto úkonu musí však bez meškania upovedomiť orgán, ktorý je oprávnený vydať príkaz alebo súhlas podľa odseku 1.

35. Špeciálna prokuratúra v odpovedi na žiadosť sťažovateľa o preskúmanie postupu vyšetrovateľa konkretizovala dôvody, pre ktoré považovala jeho postup za zákonný. Ozrejmila, že príkaz podľa § 101 ods. 1 Trestného poriadku nemohol byť zadovážený vopred, pretože až po zadržaní sťažovateľa bolo zistené skutočné miesto výkonu jeho činnosti advokáta, keďže šlo o inú adresu akú má uvedenú v „*Zozname advokátov*“.

36. Ústavný súd na tomto mieste poznamenáva, že nie je súdom skutkovým a nedisponuje ani dostatočným procesným priestorom pre overovanie a vyhodnotenie skutkových tvrdení sťažovateľa o možnostiach národnej kriminálnej agentúry vo vzťahu k zisťovaniu adresy reálneho vykonávania advokátskej činnosti sťažovateľa. Úloha ústavného súdu je v takomto prípade limitovaná len na posúdenie ústavnej udržateľnosti odôvodnenia zvoleného postupu orgánov činných v trestnom konaní s prihliadnutím na okolnosti danej trestnej veci. V týchto intenciách ústavný súd hodnotí odôvodnenie zákonnosti postupu národnej kriminálnej agentúry špeciálnou prokuratúrou za konformné s procesnými požiadavkami zakotvenými v ústave (čl. 46 ods. 1 ústavy).

37. Pokiaľ orgán činný v trestnom konaní disponuje vedomosťou o určitej skutočnosti, ktorú nemá (zjavný) dôvod spochybňovať (v tomto prípade miesto výkonu advokácie zapísané v oficiálnom zozname), nemožno mu vytýkať pasivitu vo vzťahu k overovaniu si tejto skutočnosti (zisťovať prípadne iné miesto výkonu advokácie). Preto ak nastala situácia, že sa vyšetrovateľ dozvedel

pre neho dovtedy neznámu novú skutočnosť – inú adresu výkonu advokácie sťažovateľa – a bolo potrebné pre účely trestného konania zaistiť počítačové údaje nachádzajúce sa vo výpočtovej technike na tejto adrese, nemožno to považovať za postup, ktorý by nespĺňal požiadavky § 101 ods. 3 Trestného poriadku. Preto aj odôvodnenie názoru špeciálnej prokuratúry o zákonnosti postupu vyšetrovateľa pri výkone prehliadky iných priestorov nemožno považovať v tomto smere za nedostatočné, nelogické či arbitrárne.

38. V tejto súvislosti ústavný súd neprijal ani argumentáciu sťažovateľa, že nešlo o „neodkladný úkon“. Podľa názoru ústavného súdu v takýchto prípadoch nie je rozhodujúce, kedy bol skutok spáchaný alebo kedy bolo začaté trestné stíhanie a koľko času od tej doby uplynulo (čím sťažovateľ argumentoval), pretože k rozhodnutiu zbaviť sa veci dôležitej pre trestné konanie môže u konkrétnej osoby dôjsť až v čase, keď príslušné orgány verejnej moci urobia určité úkony ohrozujúce záujmy tejto osoby, u ktorej sa vec nachádza.

39. Napokon ako vyplýva z upovedomenia špeciálnej prokuratúry o vybavení žiadosti sťažovateľa podanej podľa § 210 Trestného poriadku začatie prehliadky iných priestorov bolo vyšetrovateľom obratom telefonicky oznámené dozorujúcej prokurátorky, preto bola splnená podmienka uvedená v § 101 ods. 3 druhej vete Trestného poriadku.

40. Z uvedeného vyplýva, že špeciálna prokuratúra sa splnením zákonných podmienok pre postup vyšetrovateľa podľa § 101 ods. 3 Trestného poriadku pri prehliadke iných priestorov riadne zaoberala a možno konštatovať, že ňou prijaté závery na základe jej skutkových zistení neodporujú zneniu, účelu ani zmyslu označeného ustanovenia Trestného poriadku.

41. K sťažovateľom tvrdenej neproporcionalite postupu národnej kriminálnej agentúry, keď podľa názoru sťažovateľa bolo možné dosiahnuť vykonanie prehliadky aj iným postupom, a to na základe vopred zadováženého príkazu dozorujúcej prokurátorky podľa § 101 ods. 1 Trestného poriadku, ústavný súd poznamenáva, že nezachovanie proporcionality by v tomto prípade bolo potrebné chápať tak, že sa výsledok, ktorý sa sledoval vykonaním prehliadky iných priestorov mohol dosiahnuť inak ako jej samotným vykonaním, a teda nie že sa prehliadka mala vykonať na základe iného „titulu“ zabezpečeného podľa iného zákonného ustanovenia, pretože k zásahu do základných práv (či už prípustným alebo neprípustným spôsobom) dochádza až vykonaním prehliadky, nie vydaním príkazu na jej vykonanie, ktorého účinky v podstate ani nemusia do budúcnosti nastať.

42. Pokiaľ sťažovateľ vidí porušenie ním označených základných práv v tom, že národná kriminálna agentúra zadržíava jeho počítač neprimerane dlhú dobu, počas ktorej nemá k nemu prístup, a to mu sťažilo výkon advokácie, ústavný súd poznamenáva, že táto situácia nastala zapríčinením práve sťažovateľa a jeho obhajkyne. Špeciálna prokuratúra v príkaze z 21. októbra 2020 odôvodnila zvolený spôsob zabezpečenia počítačových údajov aj tým, že nebolo zámerom orgánov činných v trestnom konaní spôsobiť škodu pri výkone činnosti advokáta – sťažovateľa a odňať mu uvedené elektronické prístroje, čo by mu s určitou skomplikovalo jeho pracovnú činnosť. Až v priebehu výkonu úkonu – zaistenia výpočtovej techniky na základe požiadavky sťažovateľa a jeho obhajkyne, ktorí trvali na zaistení celého počítača a jeho zapečatení (čomu vyšetrovateľ vyhovel), došlo k zmene, ktorá napokon spôsobila stav, s ktorým sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vyslovil nespokojnosť a vidí v ňom neprípustný

zásah do jeho základných práv. Za takejto situácie ústavný súd nemohol akceptovať sťažovateľom prezentovanú argumentáciu.

43. Porušenie označených základných práv sťažovateľa malo spôsobiť aj zaistenie počítača ako celku, ktorým došlo v podstate aj k zaisteniu údajov nesúvisiacich s vyšetrovanou trestnou činnosťou. Špeciálna prokuratúra k tejto námietke sťažovateľa uviedla, že v príkaze boli vyšpecifikované kľúčové slová pre potreby získania potrebných počítačových údajov a v prípade zistenia že tieto nesúvisia s vedeným trestným stíhaním, tieto údaje budú zničené, resp. na požiadanie vrátené obvinenému – sťažovateľovi. Podľa názoru ústavného súdu správne zvolená špecifikácia kľúčových slov pre úspešnú selekciu a následnú extrakciu relevantných počítačových údajov z výpočtovej techniky je tým nástrojom, ktorý dostatočne eliminuje prípadné nežiaduce zásahy do ústavou zaručeného práva na ochranu súkromia (ale aj iných základných práv) tretích osôb, aj keď samozrejme absolútne vylúčiť vznik takéhoto zásahu nemožno. V danej veci orgány činné v trestnom konaní bližším určením rozhodujúcich slov pre vyhľadanie a zaistenie potrebných údajov urobili nevyhnutné opatrenia k zabezpečeniu ochrany základných práv tak sťažovateľa ako aj jeho klientov a iných osôb a v spojení s ubezpečením zničenia alebo vrátenia nerelevantných zaistených údajov je potrebné takýto postup považovať za ústavne konformný. Navyše, k realizácii príkazu špeciálnej prokuratúry z 21. októbra 2020 ako takého pri prehliadke iných priestorov nedošlo, pretože k úkonu získania údajov z počítača orgány činné v trestnom konaní nepristúpili a počítač bol ako celok síce zaistený, ale na žiadosť sťažovateľa zapečatený na účel zabránenia prístupu k údajom, ktoré sa v ňom nachádzajú. Preto ak nenastali účinky príkazu špeciálnej prokuratúry na uchovanie a vydanie počítačových údajov, nemožno ho považovať za taký, ktorý by neprípustným spôsobom zasiahol do základných práv sťažovateľa.

44. Napokon sťažovateľ vytýka príkazu špeciálnej prokuratúry z 21. októbra 2020 neuvedenie časového údaju, na aký sa počítačové údaje podľa tohto príkazu mali zaistiť. Špeciálna prokuratúra v upovedomení sťažovateľa o vybavení jeho žiadosti podľa § 210 Trestného poriadku na túto námietku reagovala tak, že príkaz bol vydaný podľa § 90 ods. 1 písm. b) a e) vtedy platného a účinného znenia Trestného poriadku a ustanovenie § 90 ods. 2 Trestného poriadku vyžadovalo uvedenie lehoty iba v prípadoch príkazu vydaného podľa § 90 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, čo nebol prípad sťažovateľa.

45. Podľa § 90 ods. 1 v relevantnom čase účinného znenia Trestného poriadku ak je na objasnenie skutočností závažných pre trestné konanie nevyhnutné uchovanie uložených počítačových údajov vrátane prevádzkových údajov, ktoré boli uložené prostredníctvom počítačového systému, môže predseda senátu a pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní prokurátor vydať príkaz, ktorý musí byť odôvodnený aj skutkovými okolnosťami, osobe, v ktorej držbe alebo pod jej kontrolou sa nachádzajú také údaje, alebo poskytovateľovi takých služieb, aby

- a) také údaje uchovali a udržiavali v celistvosti,
- b) umožnili vyhotovenie a ponechanie si kópie takých údajov,
- c) znemožnili prístup k takým údajom,
- d) také údaje odstránili z počítačového systému,
- e) také údaje vydali na účely trestného konania.

46. Podľa § 90 ods. 2 v relevantnom čase účinného znenia Trestného poriadku v príkaze podľa odseku 1 písm. a) alebo písm. c) musí byť ustanovený čas, po ktorý bude uchovávanie údajov

vykonávané, tento čas môže byť až na 90 dní, a ak je potrebné ich opätovné uchovanie, musí byť vydaný nový príkaz.

47. Špeciálna prokuratúra teda na pochybnosť sťažovateľa odpovedala jednoznačným znením platnej a účinnej zákonnej úpravy, ktorá z jej strany bola pri vydávaní dotknutého príkazu vo vzťahu k jeho náležitosti plne rešpektovaná. Ak sťažovateľ poukázal na judikatúru ústavného súdu, konkrétne na nález III. ÚS 68/2010, v ktorom ústavný súd v podstate vzťahol povinnosť uvedenia lehoty v príkaze na všetky prípady upravené v § 90 ods. 1 Trestného poriadku je potrebné poznamenať, že v čase rozhodovania vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 68/2010 ústavný súd vychádzal z inej právnej úpravy, keď ustanovenie § 90 ods. 2 Trestného poriadku neobsahovalo označenie písmen 1. odseku [písm. a) a c)], na ktoré sa aktuálne vzťahuje povinnosť uvedenia lehoty trvania výkonu uchovávaní údajov. Ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 68/2010 (a v ďalších jeho rozhodnutiach vydaných v tom období v obdobných veciach) vychádzal z výkladu príslušných ustanovení Trestného poriadku, ktorý bol následne prijatím zákona č. 262/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, zákonodarcom korigovaný novelizáciou interpretovanej normy.

48. Táto legislatívna zmena, pokiaľ nebola z hľadiska jej súladu s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou v konaní k tomu určenom úspešne napadnutá na to oprávneným subjektom, predstavuje dostatočný podklad pre ústavne konformný postup orgánu verejnej moci odchyľujúci sa od záverov predošlých rozhodnutí ústavného súdu.

49. K poznámke sťažovateľa, že mu nebol ani dodatočne doručený príkaz na prehliadku iných priestorov a ani zápisnica o zaistení veci ústavný súd poznamenáva, že prehliadka bola vykonaná bez príkazu (§ 101 ods. 3 Trestného poriadku) o čom svedčí aj zápisnica o vykonaní tohto procesného úkonu, ktorej prevzatie odpisu sťažovateľ svojím podpisom potvrdil. Je preto zrejmé, že ním požadovaný príkaz mu doručený byť nemohol z dôvodu jeho neexistencie. Zo zápisnice o prehliadke iných priestorov tiež vyplýva, že pri nej došlo k zaisteniu – odňatiu – presne označeného – konkrétneho – počítača sťažovateľovi a ako „potvrdenie“ o tejto skutočnosti slúžila práve táto zápisnica. Sťažovateľ predmetnú zápisnicu podpísal bezprostredne pod text: „*Súčasne potvrdzujem, že som prevzal odpis tejto zápisnice ako potvrdenie o odňatí veci.*“ Z hľadiska účelu, ktorý sťažovateľom označené písomnosti v trestnom konaní predstavujú, možno uzavrieť, že ho splnila jemu doručená zápisnica o vykonaní prehliadky iných priestorov.

50. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

51. S prihliadnutím na všetky uvedené skutočnosti a konkrétne okolnosti daného prípadu ústavný súd uzatvára, že postupom špeciálnej prokuratúry ani jej príkazom č. k. VII/3 Gv 76/19/1000-373

z 21. októbra 2020 nemohlo dôjsť k nepripustnému zásahu základného práva sťažovateľa na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe (čl. 19 ods. 2 a 3 ústavy a čl. 20 ods. 2 a 3 listiny), základného práva na ochranu listového tajomstva a ochranu iných písomností ako aj základného práva na ochranu osobných údajov (čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 13 listiny), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny), práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 dohovoru) a ani to jeho práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie (čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru), preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

52. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu